
Vidste du at...

Materielle	Tid	Alder
B5	20 min	13-15

Nøgleord: Ligebehandling, LGBT, menneskerettigheder, normer, skolemiljø

Indhold

En quiz, hvor eleverne præsenteres for ord og begreber omhandlende LGBT-personer, menneskerettigheder og ligebehandling. Quizzen kan bruges som en god indgang og "isbryder" i begyndelsen af et læringsforløb om disse emner.

Formål

- At styrke elevernes viden og bevidsthed i forhold til centrale begreber i arbejdet med seksuel orientering, kønsidentitet, menneskerettigheder og ligebehandling
- At etablere en fælles sprogbrug for LGBT-emner mellem elever og lærer

Fag

Dansk, klassens time

Trinmål efter 9. klasse

Dansk

- lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- beherske ord og begreber fra mange forskellige fagområder
- vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer

Tidsforbrug

30 minutter

Materialer

- En kopi af Bilag 1: "Vidste du at..." til hver elev
- En kopi af Bilag 2 "Svar til 'Vidste du at...'" til læreren
- Eventuelt: En powerpoint-projektor eller et smartboard til visning af spørgsmål og svar i quizzen

- Eventuelt: En kopi af FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen) til dig selv og alle elever

Vejledning

1. Introducer øvelsen

Begynd med at forklare eleverne, at de nu får mulighed for at teste deres viden om børns rettigheder og ord, der bruges til at tale om kønsidentitet og seksuel orientering. Spørg eleverne, om de er bekendte med disse begreber?

Har eleverne hørt om Børnekonventionen? I 1989 vedtog FN Konventionen om Barnets Rettigheder, som Danmark tiltrådte i 1991. Konventionen omhandler beskyttelse af børns civile, kulturelle, økonomiske, politiske og sociale rettigheder. De vejledende principper i konventionen omfatter ikke-diskrimination, hensyn til barnets bedste; retten til liv, overlevelse og udvikling; og ret til medbestemmelse. Principperne repræsenterer de grundlæggende forudsætninger for, at børns rettigheder kan realiseres.

Fortæl eleverne, at inden de skal arbejde med disse emner (for eksempel i et undervisningsforløb), får de nu mulighed for at teste deres viden på området.

2. Omdel kopier af quizen til eleverne. Giv dem ca. 10 minutter til at besvare spørgsmålene, enten enkeltvis eller sammen med sidekammeraten.

3. Gennemgå svar

Nu gennemgår du svarene sammen med hele klassen og giver mulighed for evt. afklarende spørgsmål. Brug Bilag 2, "Svar til Vidste du at...?", hvor der er ekstra kommentarer i forlængelse af det korrekte svar.

4. Saml op på øvelsen med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvad syntes I om øvelsen?
- Lærte I noget nyt?
- Kan I give et eksempel på heteronormen?
- Har vi de samme normer for piger og drenge i klassen – og i samfundet?
- Mener I, at fordomme påvirker vores handlinger og syn på andre?
- Kan I give et eksempel på diskrimination?
- Kan I give et eksempel på børns rettigheder?
- Hvad er efter jeres mening de mest grundlæggende rettigheder for børn?

Tip til læreren

For at quizen skal fungere som en sjov indgang til emnet (ikke som en test), er det en god ide at vise spørgsmålene på et smartboard eller en almindelig powerpoint-projektor, og lade eleverne skiftes til at læse spørgsmålene højt for klassen. Du kan også bruge en online version af quizen på elevsitet.

Når I taler om FN's Børnekonvention i opsamlingen, kan du for eksempel nævne, at konventionen indeholder artiklerne:

Artikel 2: Ligestilling og beskyttelse mod diskrimination for alle børn uanset race, køn, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, oprindelse, økonomisk status, handicap m.m.

Artikel 9: Barnets ret til ikke at blive adskilt fra sine forældre, medmindre dette skønnes uforeneligt med barnets tarv.

Artikel 16: Retten til privatliv

Artikel 23: Retten til særlig uddannelse og omsorg for handicappede børn

Artikel 28: Retten til undervisning, som skal være gratis for alle i grundskolen

Artikel 31: Retten til fritid, hvile og leg

Artikel 38: Retten til ikke at deltage i krig og få beskyttelse og pleje under væbnede konflikter

Bilag 1

“Vidste du at ...?”

Hvor meget ved du om menneskerettigheder og ligebehandling? Find ud af det med denne quiz!

1. Man hører ofte, at menneskerettighederne er universelle. Men betyder det, at alle mennesker har de samme menneskerettigheder?
 - a. Ja, alle mennesker fødes frie og lige
 - b. Nej, det afhænger af, om man er statsborger i det land, man bor i
2. LGBT står for *Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender*, på dansk Lesbiske, Bøsser, Biseksuelle og Transkønnede. Hvad vil det sige at være transkønnet?
 - a. At man godt kan lide at gå i tøj, der ellers bliver forbundet med et andet køn
 - b. At man føler, at ens identitet ikke passer med ens biologiske køn
3. In 1948 vedtog FN Menneskerettighedserklæringen. Siden da er der kommet flere særlige erklæringer til, for eksempel om tortur og kvinders rettigheder. Er der også en særlig erklæring om børns rettigheder?
 - a. Ja, FN's Konvention om Barnets Rettigheder, der også kaldes Børnekonventionen
 - b. Nej, børn har ingen menneskerettigheder. Man skal være over 18 år for at være omfattet af menneskerettighederne
4. Har du nogensinde ønsket, at du havde ret til at stemme, når der er valg? Gælder de samme aldersgrænser for stemmeret over alt i Europa, eller er der nogle steder, hvor man kan stemme, før man fylder 18?
 - a. Ja, i Østrig kan man stemme til folketingsvalg, når man er fyldt 16 år
 - b. Nej, alle de europæiske lande er blevet enige om, at man først kan stemme, fra man er 18 år
5. Hvad betyder ligebehandling?
 - a. At vi alle sammen er ens og derfor også skal have den samme behandling
 - b. At vi alle er forskellige, men lige, og derfor skal have de samme muligheder
6. Alle har nogle fordomme om andre mennesker. Det er bare vigtigt at være opmærksom på sine fordomme, så man kan ændre på dem, hvis de er negative eller skadelige. Men hvad vil det egentlig sige at have fordomme om andre?
 - a. At ens mening om andre er baseret på fakta og konkret viden om disse mennesker

- b. At ens mening om andre er baseret på rygter og noget, man forestiller sig om dem
7. Hvem må afstraffe dig fysisk (dvs. slå dig eller på anden måde bruge fysisk vold) ifølge Børnekonventionen?
 - a. Ingen har lov til fysisk at straffe mig eller andre børn
 - b. Det er kun mine forældre, der har lov til at straffe mig fysisk
8. I alle samfund er der nogle normer for, hvad der bliver opfattet som "normalt" og "unormalt", acceptabelt eller uacceptabelt. Disse normer er meget forskellige fra samfund til samfund og ændrer sig også over tid. Man kan blandt andet tale om "heteronormen" – men hvad betyder den?
 - a. Heteronormen er en regel om, at der skal være både herre- og dametoiletter på alle offentlige steder
 - b. Heteronormen er ideen om, at for at være en "normal" mand eller kvinde, skal du opføre dig på bestemte måder og kun blive forelsket i/tiltrukket af personer af det andet køn
9. Nogle transkønnede personer vælger at få ændret deres kønsorganer ved en operation, så de føler, at kroppen passer bedre til den, de er. Andre vælger ikke at blive opereret. Men er det rigtigt, at en transkønnet person er tvunget til at blive steriliseret (så personen ikke længere kan få børn) for at blive anerkendt af myndighederne som et andet køn end det, personen har fået tildelt ved sin fødsel?
 - a. Nej, selvfølgelig bliver man ikke tvunget til at lade sig sterilisere. Man kan godt skifte officielt køn, for eksempel i sit pas, uden at blive opereret
 - b. Ja, reglerne siger, at en transkønnet person kun kan få anerkendt sit køn af myndighederne, hvis vedkommende er steriliseret
10. I en del europæiske lande kan to mennesker af samme køn gifte sig på samme vilkår som heteroseksuelle par. Nogle lande giver kun lov til, at personer af samme køn kan indgå registreret partnerskab, ikke ægteskab. I hvor mange lande i Europa tror du, at par af samme køn har ret til at gifte sig på helt samme vilkår som heteroseksuelle?
 - a. 8
 - b. 14
11. Når vi taler om diskrimination, handler det ofte om minoriteter. Under apartheid i Sydafrika havde en lille gruppe hvide mennesker magten til at bestemme over den meget større sorte befolknings rettigheder og muligheder. Hvilken af de to grupper var minoriteten?
 - a. Den sorte befolkning, som var størst i antal. En minoritet behøver ikke at være den mindste gruppe. Det afhænger af, hvem der har magten

- b. Den hvide befolkning, som var mindst i antal. En minoritet er gruppe, som er i undertal, uanset hvem der har magten i forhold til andre grupper

Bilag 2 (til læreren)

Svar til "Vidste du at...?"

1. Man hører ofte, at menneskerettighederne er universelle. Men betyder det, at alle mennesker har de samme menneskerettigheder?

a. Ja, alle mennesker fødes frie og lige

Kommentar: Dette betyder jo ikke, at alle i praksis har de samme rettigheder, men at de *bør* have dem ifølge menneskerettighederne, og at lande, som ikke følger dem i forhold til lovgivningen (det gælder i princippet alle lande) bryder menneskerettighederne.

2. LGBT står for *Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender*, på dansk Lesbiske, Bøsser, Biseksuelle og Transkønnede. Hvad vil det sige at være transkønnet?

b. At man føler, at ens identitet ikke passer med ens biologiske køn

Kommentar: I princippet kunne begge svarene være rigtige. Det afhænger af, hvordan den pågældende person opfatter sig selv. Det er optil en selv, om man opfatter sig som transperson eller ej.

3. In 1948 vedtog FN Menneskerettighedserklæringen. Siden da er der kommet flere særlige erklæringer til, for eksempel om tortur og kvinders rettigheder. Er der også en særlig erklæring om børns rettigheder?

a. Ja, FN's Konvention om Barnets Rettigheder, der også kaldes Børnekonventionen

Kommentar: Tal evt. mere om Børnekonventionen (se ovenfor).

4. Har du nogensinde ønsket, at du havde ret til at stemme, når der er valg? Gælder de samme aldersgrænser for stemmeret over alt i Europa, eller er der nogle steder, hvor man kan stemme, før man fylder 18?

a. Ja, i Østrig kan man stemme til folketingsvalg, når man er fyldt 16 år

Kommentar: Østrig er det eneste EU-land med en valgretsalders på 16.

5. Hvad betyder ligebehandling?

b. At vi alle er forskellige, men lige, og derfor skal have de samme muligheder

6. Alle har nogle fordomme om andre mennesker. Det er bare vigtigt at være opmærksom på sine fordomme, så man kan ændre på dem, hvis de er negative eller skadelige. Men hvad vil det egentlig sige at have fordomme om andre?

b. At ens mening om andre er baseret på rygter og noget, man forestiller sig om dem

Kommentar: Fordomme baseres ofte på normer og handler om personer, som bryder normerne på forskellig måde. De puttes i en kasse og tillægges fælles egenskaber, bare fordi de bryder den samme norm.

7. Hvem må afstraffe dig fysisk (dvs. slå dig eller på anden måde bruge fysisk vold) ifølge Børnekonventionen?

a. Ingen har lov til fysisk at straffe mig eller andre børn

8. I alle samfund er der nogle normer for, hvad der bliver opfattet som "normalt" og "unormalt", acceptabelt eller uacceptabelt. Disse normer er meget forskellige fra samfund til samfund og ændrer sig også over tid. Man kan blandt andet tale om "heteronormen" – men hvad betyder den?

b. Heteronormen er ideen om, at for at være en normal mand eller kvinde, skal du opføre dig på bestemte måder og kun blive forelsket i/tiltrukket af personer af det andet køn

Kommentar: Heteronormen er en af de normer, der oftest er usynlig, indtil nogen bryder den. Alle forventes – indtil det modsatte er bevist – at være heteroseksuelle og at føle sig hjemme i deres biologiske køn. Heteronormen gennemsyrrer hele samfundet, men normer forandres også over tid, og heteronormen ser ikke længere sådan ud, som den gjorde for 40 år siden.

9. Nogle transkønnede personer vælger at få ændret deres kønsorganer ved en operation, så de føler, at kroppen passer bedre til den, de er. Andre vælger ikke at blive opereret. Men er det rigtigt, at en transkønnet person er tvunget til at blive steriliseret (så personen ikke længere kan få børn) for at blive anerkendt af myndighederne som et andet køn end det, personen har fået tildelt ved sin fødsel?

b. Ja, reglerne siger, at en transkønnet person kun kan få anerkendt sit køn af myndighederne, hvis vedkommende er steriliseret

10. I en del europæiske lande kan to mennesker af samme køn gifte sig på samme vilkår som heteroseksuelle par. Nogle lande giver kun lov til, at personer af samme køn kan indgå registreret partnerskab, ikke ægteskab. I hvor mange lande i Europa tror du, at par af samme køn har ret til at gifte sig på helt samme vilkår som heteroseksuelle?

a. 8 (Belgien, Irland, Holland, Norge, Portugal, Spanien, Sverige – Danmark blev nummer 8 i 2012)

11. Når vi taler om diskrimination, handler det ofte om minoriteter. Under apartheid i Sydafrika havde en lille gruppe hvide mennesker magten til at bestemme over den meget større sorte befolknings rettigheder og muligheder. Hvilken af de to grupper var minoriteten?
- a. **Den sorte befolkning, som var størst i antal. En minoritet behøver ikke at være den mindste gruppe. Det afhænger af, hvem der har magten.**

Kommentar: En minoritet kan altså være et flertal, men betragtes alligevel som en minoritet, da den ikke har tilgang til lige så meget magt og lige så mange rettigheder som majoriteten.